

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету управління,
адміністрування та туризму

Євгеній РУДНІЧЕНКО

2022

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВИ ПІДПРИЄМНИЦТВА»

Галузь знань: 07– Управління та адміністрування

Спеціальність: 076 Підприємництво, торгівля і біржова діяльність

Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський)

Освітньо-професійна програма: Управління підприємницькою діяльністю

Обсяг дисципліни: 5 кредитів ЄКТС, **Шифр дисципліни** – ОПП.09

Мова навчання: українська

Статус дисципліни: обов'язкова (цикл професійної підготовки)

Факультет: Управління, адміністрування та туризму

Кафедра: Економічної теорії, підприємництва та торгівлі

Форма навчання	Курс	Семестр	Обсяг дисципліни		Кількість годин						Курсовий проект	Курсова робота	сем к
					Аудиторні заняття				Індивідуальна робота студента	Самостійна робота, в т.ч. ІР			
			Європейські кредити	Години	Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття					
Д	1	1	5	150	51	34	-	17	-	99	-	-	-
З	1	1	5	150	18	10	-	8	-	132	-	-	-

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «У підприємницькою діяльністю» за спеціальністю 076 " Підприємництво, торгівля і біржова дія. Програма складена _____ к.е.н, доц. Людмила САЧ

Схвалена на засіданні кафедри економічної теорії, підприємництва та торгівлі

Протокол № 1 від 26.08. 2022 р.

Зав. кафедри економічної теорії,
підприємництва та торгівлі _____

к.е.н. доц. Лариса ЛЮБО

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою факультету управління, адмініст
туризму

Голова вченої ради факультету _____

Євгеній РУДНІЧЕНКО

Хмельницький 2022

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Дисципліна «Основи підприємництва» є обов'язковою дисципліною професійної підготовки і займає одне з провідних місць у підготовці фахівців освітнього рівня бакалавр за освітньо-професійною програмою «Управління підприємницькою діяльністю».

Пререквізити: вихідна.

Кореквізити: організація торгівлі, поведінка споживача, основи стандартизації, комерційне товарознавство пакувальних матеріалів та тари, безпечність товарів, створення та управління брендами, захист прав споживачів, проектування підприємств торгівлі, організація документообігу в професійній діяльності, маркетинг, культура професійного мовлення та спілкування, практика і технологія продажів.

Відповідно до Стандарту вищої освіти із зазначеної спеціальності та освітньої програми дисципліна має забезпечити:

- **компетентності:** здатність до організації підприємницької діяльності, знати термінологічну сутність і зміст, що вкладаються в поняття підприємець, специфіку підприємця як особливого типу господарської поведінки, основні форми і функції підприємництва, особливості планування і ціноутворення, оцінки інновацій у підприємницькій діяльності;
- **програмні результати навчання:** формування власного бачення проблем підприємницької діяльності, володіти необхідними знаннями для організації власної справи, знати специфіку підприємництва як особливого типу господарської поведінки, знаходити рішення проблем щодо планування, ціноутворення та інноваційної діяльності підприємця.

Мета навчальної дисципліни «Основи підприємництва» - отримання студентами необхідних теоретичних і практичних знань про сутність підприємницької діяльності та її роль в економіці України.

Предмет дисципліни. Вивчення та дослідження сутності підприємницької діяльності, її ролі у економіко-соціальному, науково-технічному та інноваційному розвитку країни.

Завдання дисципліни: ознайомлення з організаційно-правовими формами підприємництва, питаннями заснування власної справи, вміння використовувати інструментарій у плануванні і організації підприємницької діяльності.

Результати навчання. Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: **вміло використовувати** понятійно-категорійний апарат підприємництва; **виділяти** значення та особливості підприємництва в економіках розвинутих країн світу; **визначати** перелік та користуватися нормативними документами, що регулюють підприємницьку діяльність в Україні; **оцінювати** вплив зовнішніх факторів на здійснення господарської діяльності суб'єктами підприємництва; **обґрунтовувати** вибір найбільш привабливих напрямів діяльності з різних видів підприємництва; **вміти застосовувати** інноваційні підходи в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності; **оцінювати** рівень ризикованості заснування підприємницької справи та визначати напрямки зниження ризику нового бізнесу; **обирати** оптимальну стратегію коопераційних зв'язків для розвитку власного бізнесу; **застосовувати** етичні норми поведінки підприємця в умовах конкурентного середовища, вміти працювати в команді, мати навички міжособистісної взаємодії, які дозволяють досягати професійних цілей; **демонструвати** здатність діяти соціально відповідально на основі етичних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства; знати нормативно-правове забезпечення діяльності підприємницьких структур і застосовувати його на практиці; **показувати** навички цілеспрямованої послідовної роботи щодо економічних відносин як у середині підприємства так і між різними представниками інституційних секторів економіки, розроблення документації, яка необхідна для створення та розвитку об'єктів та процесів підприємницької діяльності; здатність до мобілізації наявного капіталу, або пошуку нових матеріальних, трудових, фінансових та інформаційних ресурсів.

2. СТРУКТУРА І ЗМІСТ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВИХ КРЕДИТІВ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ПІДПРИЄМНИЦТВА»

Назва теми	Форма навчання					
	Денна			Заочна		
	Кількість годин, відведених на					
	лекції	Практичні заняття	СРС	лекції	Практичні заняття	СРС
Тема 1. Виникнення, розвиток та сутність підприємництва	4	2	8	2	2	11
Тема 2. Правові засади здійснення підприємницької діяльності в Україні	4		8			11
Тема 3. Підприємництво як основна організаційна структура підприємницької діяльності	2	2	8	2		11
Тема 4. Форми партнерських зв'язків та договірні відносини в бізнесі	2	2	8			11
Тема 5. Механізм створення власної справи	2	2	8	2	2	11
Тема 6. Трудові відносини та підприємництво	2		8			11
Тема 7. Податкове право та оподаткування підприємницької діяльності	2	2	8	2	2	11
Тема 8. Фінансове забезпечення підприємницької діяльності	4	2	9			11
Тема 9. Планування підприємницької діяльності	4	2	9			11
Тема 10.Маркетинг в підприємницькій діяльності	2	2	8	2	2	11
Тема 11.Підприємницький ризик та управління ним	2	2	8			11
Тема 12.Етика і культура підприємницької діяльності	4		9			11
Разом за 2 семестр	34	18	99	10	8	132

2.2 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.2.1. Зміст лекційного курсу

Номер лекції	Перелік тем лекцій, їх анотації	Кількість годин
Розділ 1. Теоретичні та правові засади здійснення підприємницької діяльності		
1	Тема 1. Виникнення, розвиток та сутність підприємництва. Історія розвитку підприємництва. Сутність та роль підприємницької діяльності в суспільстві. Теорії та концепції підприємництва. Літ.: [1; 2; 3; 4; 11, 15,16].	4
2	Тема 2. Правові засади здійснення підприємницької діяльності в Україні Правове забезпечення розвитку підприємництва на сучасному етапі. Суб'єкти та об'єкти підприємницької діяльності. Державна реєстрація підприємницької діяльності. Обмеження підприємницької діяльності. Ліцензування та патентування. Літ.: [1; 2; 3; 4; 11, 15,16].	4
3	Тема 3. Підприємництво як основна організаційна структура підприємницької діяльності. Поняття і характерні риси підприємства, основні види його діяльності. Види та об'єднання підприємств, їх характеристика. Господарські товариства. Літ.: [1; 2; 3; 4; 11, 15,16].	2
4	Тема 4. Форми партнерських зв'язків та договірні відносини в бізнесі Класифікація підприємницьких договорів за сферами діяльності. Типовий зміст, специфічні і загальні умови договору. Оферта як особлива форма укладення договору. Партнерські зв'язки: сутність та організаційно – правова форма. Літ.: [1; 6; 7; 11; 16].	2
5	Тема 5. Механізм створення власної справи Технологія організації нового підприємства. Характеристика бізнес-плану. Найменування та торгівельна марка. Установчі документи підприємства: суть, призначення та порядок створення. Статутний фонд та його формування Літ.: [1; 6; 7; 11; 16].	2
6	Тема 6. Трудові відносини та підприємництво. Поняття та правове регулювання трудових відносин. Документи, що регламентують трудові відносини у процесі здійснення підприємницької діяльності. Трудові відносини у сфері малого бізнесу Літ.: [3; 4; 5; 6; 9; 15; 16].	2
Розділ 2. Управління та регулювання підприємницької діяльності		
7	Тема 7. Податкове право та оподаткування підприємницької діяльності Податкова система. Характеристика та види податків Вибір системи оподаткування підприємницької діяльності Особливості організації бухгалтерської звітності у процесі здійснення підприємницької діяльності. Літ.: [2; 3; 4; 6; 12; 13; 14; 16].	2
8	Тема 8. Фінансове забезпечення підприємницької діяльності. Поняття фінансування підприємницької діяльності та принципи його забезпечення. Джерела фінансування підприємницької діяльності. Державне фінансування та самофінансування підприємництва. Банківське кредитування підприємницької діяльності. Комерційне кредитування підприємницької діяльності. Літ.: [3; 4; 6; 8; 10; 16].	4
9	Тема 9. Планування підприємницької діяльності. Сутність планування підприємницької діяльності. Принципи та методи планування. Об'єкти планування на підприємстві. Фактори, що впливають на вибір форми планування. Система планових нормативів та показників. Літ.: [2,3; 6; 9; 15; 16].	4

10.	Тема 10.Маркетинг в підприємницькій діяльності. Сутність та види маркетингу. Комплекс, функції та тактика маркетингу на різних стадіях життєвого циклу товару та етапах створення підприємства. Реклама та її роль в підприємницькій діяльності. Літ.: [1, 2, 3; 6; 9; 15; 16].	2
11.	Тема 11.Підприємницький ризик та управління ним Сутність ризику як економічної категорії. Фактори виникнення ризику та його функції. Класифікація ризиків. Методи оцінювання підприємницьких ризиків. Методи управління та зменшення ризиків. Літ.: [1;2; 3; 6; 9; 15; 16].	2
12.	Тема 12.Етика і культура підприємницької діяльності Етика та етикет. Сутність та зміст етики ділових стосунків Види ділових прийомів, їх організація та проведення. Формальні й неформальні ділові прийоми. Подарунки, сувеніри, квіти у ділових відношеннях. Літ.: [1;2;3; 6; 9; 15; 16].	4
Разом за 1 семестр (з 17 год змін на 34)		34

Перелік оглядових лекцій для здобувачів заочної форми навчання

Номер лекції	Перелік тем лекцій, їх анотації	Кількість годин
Розділ 1. Теоретичні та правові засади здійснення підприємницької діяльності		
1	Теми 1-2. Виникнення, розвиток та сутність підприємництва. Історія розвитку підприємництва. Сутність та роль підприємницької діяльності в суспільстві. Теорії та концепції підприємництва. Правове забезпечення розвитку підприємництва на сучасному етапі. Суб'єкти та об'єкти підприємницької діяльності. Державна реєстрація підприємницької діяльності. Обмеження підприємницької діяльності. Ліцензування та патентування. Літ.: [3; 4; 9; 15; 16].	2
2	Теми 3-4. Підприємництво як основна організаційна структура підприємницької діяльності Поняття і характерні риси підприємства, основні види його діяльності. Види та об'єднання підприємств, їх характеристика. Господарські товариства. Класифікація підприємницьких договорів за сферами діяльності. Типовий зміст, специфічні і загальні умови договору. Оферта як особлива форма укладення договору. Партнерські зв'язки: сутність та організаційно – правова форма. Літ.: [1; 6; 7; 11; 16].	2
3.	Теми 5-6. Механізм створення власної справи. Трудові відносини та підприємництво. Технологія організації нового підприємства. Характеристика бізнес-плану. Найменування та торгівельна марка. Установчі документи підприємства: суть, призначення та порядок створення. Статутний фонд та його формування. Поняття та правове регулювання трудових відносин. Документи, що регламентують трудові відносини у процесі здійснення підприємницької діяльності. Трудові відносини у сфері малого бізнесу Літ.: [1; 6; 7; 11; 16].	2
Розділ 2. Управління та регулювання підприємницької діяльності		

3	Теми 7-9. Податкове право та оподаткування підприємницької діяльності Податкова система. Характеристика та види податків Вибір системи оподаткування підприємницької діяльності Особливості організації бухгалтерської звітності у процесі здійснення підприємницької діяльності. Поняття фінансування підприємницької діяльності та принципи його забезпечення. Джерела фінансування підприємницької діяльності. Державне фінансування та самофінансування підприємництва. Банківське кредитування підприємницької діяльності. Комерційне кредитування підприємницької діяльності Сутність планування підприємницької діяльності. Принципи та методи планування. Об'єкти планування на підприємстві. Фактори, що впливають на вибір форми планування. Система планових нормативів та показників. Літ.: [2; 3; 4; 5; 6; 11; 12; 13; 14; 16].	2
	Теми 10-12. Маркетинг в підприємницькій діяльності. Сутність та види маркетингу. Комплекс, функції та тактика маркетингу на різних стадіях життєвого циклу товару та етапах створення підприємства. Реклама та її роль в підприємницькій діяльності. Сутність ризику як економічної категорії. Фактори виникнення ризику та його функції. Класифікація ризиків. Методи оцінювання підприємницьких ризиків. Методи управління та зменшення ризиків. Етика та етикет. Сутність та зміст етики ділових стосунків Види ділових прийомів, їх організація та проведення. Формальні й неформальні ділові прийоми. Подарунки, сувеніри, квіти у ділових відношеннях. Літ.: [3; 4; 6; 8; 9; 10; 15; 16].	2
Разом за 1 семестр		10

2.2.2 Зміст практичних (семінарських) занять
Перелік практичних занять для здобувачів денної форми навчання

Номер п/п	Теми практичних занять	Кількість годин
1	Тема 1. Виникнення, розвиток та сутність підприємництва Літ.: [3; 4; 9; 15; 16].	2
2	Тема 2. Правові засади здійснення підприємницької діяльності в Україні. Літ.: [3; 4; 9; 15; 16].	
3	Тема 3. Підприємництво як основна організаційна структура підприємницької діяльності.. Літ.: [1; 6; 7; 11; 16].	2
4	Теми 4. Форми партнерських зв'язків та договірні відносини в бізнесі. Літ.: [1; 6; 7; 11; 16].	2
5	Теми 5. Механізм створення власної справи. Літ.: [1; 6; 7; 11; 16].	2
6	Тема 6. Трудові відносини та підприємництво.. Літ.: [3; 4; 5; 6; 9; 15; 16].	
7	Теми 7. Податкове право та оподаткування підприємницької діяльності. Літ.: [2; 3; 4; 6; 12; 13; 14; 16].	2
8	Тема 8. Фінансове забезпечення підприємницької діяльності.. Літ.: [3; 4; 6; 8; 10; 16].	2
9	Тема 9. Планування підприємницької діяльності. Літ.: [3; 6; 9; 15; 16].	2
10	Тема 10. Маркетинг в підприємницькій діяльності. Літ.: [3; 6; 9; 15; 16].	2
11	Тема 11. Підприємницький ризик та управління ним Літ.: [3; 6; 9; 15; 16].	2
12	Тема 12. Етика і культура підприємницької діяльності Літ.: [3; 6; 9; 15; 16].	
Разом за 1 семестр		18

Перелік практичних занять для здобувачів заочної форми навчання

Номер п/п	Теми практичних занять	Кількість годин
1	<u>Теми 1-4. Виникнення, розвиток та сутність підприємництва.</u> Підприємництво як основна організаційна структура підприємницької діяльності Історія розвитку підприємництва. Сутність та роль підприємницької діяльності в суспільстві. Теорії та концепції підприємництва. Суб'єкти та об'єкти підприємницької діяльності. Державна реєстрація підприємницької діяльності. Ліцензування та патентування. Види та об'єднання підприємств, їх характеристика. Господарські товариства. Оферта як особлива форма укладення договору. Літ.: [1; 3; 4; 5; 6; 7; 9; 11; 15; 16].	2

2	Теми 5-6. Механізм створення власної справи. Трудові відносини та підприємництво. Технологія організації нового підприємства. Характеристика бізнес-плану. Найменування та торгівельна марка. Установчі документи підприємства: суть, призначення та порядок створення. Статутний фонд та його формування. Поняття та правове регулювання трудових відносин. Документи, що регламентують трудові відносини у процесі здійснення підприємницької діяльності. Трудові відносини у сфері малого бізнесу Літ.: [2; 3; 4; 6; 9; 12; 13; 14; 15; 16].	2
3	Теми 7-9. Податкове право та оподаткування підприємницької діяльності. Податкова система. Характеристика та види податків Вибір системи оподаткування підприємницької діяльності Особливості організації бухгалтерської звітності у процесі здійснення підприємницької діяльності. Поняття фінансування підприємницької діяльності та принципи його забезпечення. Джерела фінансування підприємницької діяльності. Державне фінансування та самофінансування підприємництва. Банківське кредитування підприємницької діяльності. Комерційне кредитування підприємницької діяльності Сутність планування підприємницької діяльності. Принципи та методи планування. Об'єкти планування на підприємстві. Фактори, що впливають на вибір форми планування. Система планових нормативів та показників. Літ.: [3; 4; 6; 8; 9; 10; 15; 16].	2
4	Теми 10-12. Маркетинг в підприємницькій діяльності. Сутність та види маркетингу. Комплекс, функції та тактика маркетингу на різних стадіях життєвого циклу товару та етапах створення підприємства. Реклама та її роль в підприємницькій діяльності. Сутність ризику як економічної категорії. Фактори виникнення ризику та його функції. Класифікація ризиків. Методи оцінювання підприємницьких ризиків. Методи управління та зменшення ризиків. Етика та етикет. Сутність та зміст етики ділових стосунків Види ділових прийомів, їх організація та проведення. Формальні й неформальні ділові прийоми. Подарунки, сувеніри, квіти у ділових відношеннях. Літ.: [3; 4; 6; 8; 9; 10; 15; 16].	2
Разом за 1 семестр		8

2.2.3. Зміст самостійної (у т.ч. індивідуальної) роботи

Самостійна робота студентів усіх форм навчання полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу з відповідних джерел інформації, підготовці до практичних занять, виконанні індивідуальних завдань, тестування з теоретичного матеріалу тощо. Студенти заочної форми навчання виконують контрольну роботу. Вимоги до її виконання і варіанти встановлюються методичними рекомендаціями до виконання контрольних робіт, які кожен студент отримує на кафедрі (або у модульному середовищі) у період настановної сесії.

Зміст самостійної (індивідуальної) роботи студентів **денної** форми навчання по тижнях навчання представлено нижче.

Зміст самостійної роботи здобувачів **денної** форми навчання

Номер тижня	Зміст самостійної (індивідуальної) роботи	Кількість годин
1	Опрацювання теоретичного матеріалу по темі 1, підготовка до практичного заняття. Вибір теми реферату.	5

2	Опрацювання теоретичного матеріалу по темі 1, підготовка до практичного заняття. Робота над написанням реферату.	5
3	Опрацювання теоретичного матеріалу по темі 2, підготовка до практичного заняття. Робота над написанням реферату.	5
4	Опрацювання теоретичного матеріалу по темі 2, підготовка до практичного заняття. Робота над написанням реферату.	5
5	Опрацювання теоретичного матеріалу по темі 3, підготовка до практичного заняття. Робота над написанням реферату.	5
6	Опрацювання теоретичного матеріалу по темі 3, підготовка до практичного заняття. Робота над написанням реферату.	5
7	Опрацювання теоретичного матеріалу по темі 4, підготовка до практичного заняття. Робота над написанням реферату та виконання практично-дослідницького завдання.	6
8	Опрацювання теоретичного матеріалу по темі 4, підготовка до практичного заняття. Робота над написанням реферату.	6
9	Опрацювання теоретичного матеріалу по темі 5, підготовка до практичного заняття. Робота над написанням реферату.	6
10	Опрацювання теоретичного матеріалу по темі 6, підготовка до практичного заняття. Робота над написанням реферату та виконання практично-дослідницького завдання.	6
11	Узагальнення знань по темах 1-6. Проходження тестування по темах 1-6. Робота над написанням реферату.	4
12	Опрацювання теоретичного матеріалу по темі 7, підготовка до практичного заняття. Робота над написанням реферату.	6
13	Опрацювання теоретичного матеріалу по темі 8, підготовка до практичного заняття. Робота над написанням реферату.	6
14	Опрацювання теоретичного матеріалу по темі 9, підготовка до практичного заняття. Робота над написанням реферату.	6
15	Опрацювання теоретичного матеріалу по темі 10, підготовка до практичного заняття. Закінчення роботи над написанням реферату та виконання практично-дослідницького завдання. Презентація виконаних завдань.	6
16	Опрацювання теоретичного матеріалу по темі 11, підготовка до практичного заняття.	6
17	Опрацювання теоретичного матеріалу по темі 12, підготовка до практичного заняття.	6
18	Узагальнення знань по темах 7-12. Проходження тестування по темах 7-12.	5
Разом		99

Керівництво самостійною роботою викладач здійснює згідно з розкладом консультацій.

Вимоги до написання реферату

Оформлення реферату має відповідати певним вимогам. Текст реферату може бути написаним від руки або надрукованим з дотриманням правил синтаксису та орфографії, на одному боці аркуша формату А4. Обов'язково залишаються поля: зліва - 25-30 мм, праворуч - 10 мм, зверху, знизу - 15-20 мм. Реферат повинен мати титульний аркуш та список використаної літератури. Використані джерела записуються в алфавітному порядку. Для книг, брошур вказуються автори, повна назва, місто видання та назва видавництва, рік видання, кількість сторінок. Для газетних та журнальних статей вказуються автори, повна назва статті, назва, номер та рік видання газети чи журналу, сторінки, на яких розміщена стаття. Посилання у тексті складаються з номеру джерела у списку літератури та номеру сторінки, на якій знаходиться відповідна інформація: [1, с. 25]. Тема реферату має міститися на титульній сторінці. Використовувані цитати слід брати у лапки. Усі цитати, фактичний та цифровий матеріал повинні мати посилання на джерела. Велику допомогу в написанні реферату може надати складання розгорнутого плану з виділенням

підпунктів у кожному пункті (питанні). Зроблені виписки із джерел варто розподілити у відповідності до цього плану. Зміст теми необхідно викладати логічно, послідовно, науково та літературно грамотно. Звіт про самостійну роботу (реферат) повинен складатись з таких обов'язкових частин:

Вступ.

Основна частина (включає два-три пункти).

Висновки.

Перелік посилань.

Додатки (якщо такі є).

Заключний етап роботи над рефератом – його оцінка за чотирибальною шкалою. Також практикується написання рецензій, у яких відмічаються позитивні сторони та недоліки роботи та даються рекомендації про можливості її подальшого використання.

У більшості випадків реферат заслуховується студентами на практичному занятті, обговорюється ними та отримує їхню оцінку.

2.2.4. Орієнтовна тематика індивідуального завдання для самостійної роботи студентів (перший семестр)

1. Еволюція поняття «підприємництво»
2. Основні типи підприємницької діяльності.
3. Сутність та функції підприємництва.
4. Поняття і види господарських товариств.
5. Особливості створення підприємства у вигляді акціонерних товариств.
6. Види господарських товариств та їх характеристика.
7. Франчайзинг як форма підприємницької діяльності.
8. Переваги і недоліки партнерства.
9. Переваги корпорацій.
10. Основні функції підприємця.
11. Правовий статус підприємця.
12. Принципи та умови організації бізнесу.
13. Порядок формування статутного капіталу.
14. Механізм державного регулювання підприємницької діяльності.
15. Механізм створення власної фірми.
16. Функції ринку.
17. Основні завдання маркетингу на підприємстві.
18. Пропозиції і попит. Детермінанти попиту. Параметри впливу на збут.
19. Матриця БКГ, її мета і зміст.
20. Цілі розрахунку собівартості продукції.
21. Зарубіжна теорія та практика калькулювання собівартості продукції.
22. Основні вимоги до методу розподілу постійних витрат.
23. Система «CVP» та її обмеженість.
24. Методи розрахунку беззбитковості.
25. Альтернативні методи розподілу постійних витрат.
26. Зв'язок маркетингової та інноваційної діяльності.
27. Положення, які необхідно враховувати при оцінці необхідності та ефективності інноваційних проектів.
28. Ринок новачків та ринок чистої конкуренції нововведень
29. Ринок капіталів.
30. Методика дисконтування та її застосування при оцінці інновацій.
31. Підприємництво як ініціативна господарська діяльність.
32. Підприємництво і бізнес – взаємозв'язок та відмінність цих понять
33. Підприємництво як ініціативна господарська діяльність.
34. Підприємництво і бізнес – взаємозв'язок та відмінність цих понять.

35. Підприємництво як ініціативна господарська діяльність.
36. Підприємництво і бізнес – взаємозв’язок та відмінність цих понять.
37. Бізнес – план як інструмент організації та розвитку підприємницької діяльності.
38. Конкуренція як невід’ємний атрибут підприємницької діяльності.
39. Ризик в підприємницької діяльності.
40. Приватизація як спосіб активізації підприємницької діяльності.
41. Форма корпоративного підприємництва.
42. Організаційно – правові форми підприємницької діяльності в Україні.
43. Проблеми формування початкового капіталу та його роль в становленні та розвитку підприємницької діяльності.
44. Роль та значення лізингу в підприємстві.
45. Франчайзинг як форма ведення власного бізнесу.
46. Особливості та переваги ТОВ як організаційної форми ведення бізнесу.
47. Етапи та методи прийняття управлінських рішень.
48. Організація акціонерної форми ведення бізнесу.

3. ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних та сучасних технологій та методів навчання, зокрема: лекції проводяться з використанням науково-теоретичних методів, на основі словесних, наочних методів, а також таких продуктивних методів навчання як дослідницький, евристичні бесіди, проблемне навчання тощо. У ході практичних занять у навчальному процесі використовуються методи спостережень, гіпотези та припущення, графічний метод, ігрові методи, імітаційні тренінги, ігрове проектування, кейси та розгляд ситуацій, а також активні неімітаційні методи навчання (дискусії), і, звичайно, інформаційні технології, що базуються на використанні Інтернет.

Вивчаючи дисципліну, здобувачі, крім лекційного матеріалу, мають використовувати додаткову навчально-методичну та наукову літературу, рекомендовану програмою курсу, спиратися на законодавчу базу України та урядові інструктивні матеріали.

4. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль знань здобувача здійснюється під час проведення занять, а також у дні проведення контрольних заходів за видами:

- усне опитування, що дає можливість з’ясувати рівень засвоєння теоретичного матеріалу з тем дисциплін, рівень опанування теоретичних основ здобувачами, який дозволить їм вирішувати практичні завдання;
- участь здобувачів у дискусіях, розгляді ситуацій, кейсів, їх активність та вміння аналізувати, систематизувати та вирішувати завдання;
- тестовий контроль (виконується у модульному середовищі), який дає можливість перевірити чіткість засвоєння ключових понять, визначень та характеристик по кожній з тем дисципліни, тобто рівень засвоєння теоретичного матеріалу; передбачено два тестові контролю по темах 1-6 та 7-12;
- захист / презентація виконаного завдання (реферату та практично-дослідницького завдання).

При виведенні підсумкової семестрової оцінки (іспиту) враховуються результати усіх форм контролю (усного опитування, результати тестових контролів, рівень виконання та захисту реферату) з урахуванням вагових коефіцієнтів за видами та здійснюється адаптація національної чотирибальної шкали оцінювання до шкали оцінювання ЄКТС.

5. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ З ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ПІДПРИЄМНИЦТВА»

Оцінювання академічних досягнень здобувача здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за інституційною **чотирибальною** шкалою. Семестрова підсумкова

оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих **позитивно** з урахуванням коефіцієнта вагомості. Вагові коефіцієнти змінюються залежно від структури дисципліни і важливості окремих видів її робіт.

Оцінювання знань, умінь і навичок здобувачів враховує види занять, передбачених робочим навчальним планом дисципліни, який передбачає лекційні заняття, практичні заняття, самостійну роботу, контрольні зрізи оцінювання засвоєння матеріалу здобувачами.

Оцінювання знань здобувачів проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядається;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу курсу; вільне володіння здобувачем спеціальною термінологією і уміння професійно обґрунтувати прийняті рішення;
- обізнаність з основною та додатковою літературою з питань, що розглядаються;
- уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді ситуацій, виконанні завдань, винесених на розгляд в аудиторії;
- логіка, структура, стиль викладу матеріалу при виступах на заняттях, вміння захищати свою позицію та здійснювати узагальнення інформації, отриманої з доповідей інших осіб.

Пропущене заняття здобувач зобов'язаний відпрацювати у встановлений викладачем термін з реєстрацією у відповідному журналі, але не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичних занять у семестрі. Засвоєння здобувачем теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється тестуванням. Виконання індивідуального завдання завершується його презентацією у терміни, встановлені графіком самостійної роботи. Тобто, своєчасний захист презентацій.

Оцінювання знань здобувачів здійснюється за такими критеріями:

Оцінка за інституційною шкалою	Узагальнений критерій оцінювання
Відмінно	Здобувач вищої освіти глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає логічний виклад відповіді державною мовою (в усній або у письмовій формі), демонструє якісне оформлення роботи і володіння спеціальними приладами та інструментами. Здобувач вищої освіти не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки. При відповіді допустив дві–три несуттєві похибки .
Добре	Здобувач вищої освіти виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних задач; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання правил, закономірностей тощо. Відповідь здобувача вищої освіти будується на основі самостійного мислення. Здобувач вищої освіти у відповіді допустив дві–три несуттєві помилки .
Задовільно	Здобувач вищої освіти виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь здобувача вищої освіти будується на рівні репродуктивного мислення, здобувача вищої освіти має слабкі знання структури дисципліни, допускає неточності і суттєві помилки у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим, набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно	Здобувач вищої освіти виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекидає їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка «незадовільно»

	виставляється здобувачу вищої освіти, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення дисципліни.
--	---

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання здобувачів денної форми навчання за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота	Контрольні заходи		Самостійна, індивідуальна робота	Семестровий контроль (іспит)
Практичні заняття	Тестовий контроль		Реферат (ІЗ)	Підсумковий контрольний захід
Теми: 1-12	ТК 1 1-6	ТК 2 7-12		1
* 0,3	0,2		0,1	0,4

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання здобувачів заочної форми навчання за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота	Контрольні заходи		Самостійна, індивідуальна робота	Семестровий контроль (іспит)
Практичні заняття	Тестування: ТК по темах 1-12		Реферат (ІЗ)	Підсумковий контрольний захід
Теми: 1-12		0,2	Теоретична та практична складові (якість виконання та захист)	1
1	2			0,5
3	4			
* 0,1			0,2	

* вагові коефіцієнти.

Оцінювання тестових завдань

Тематичний тест для кожного здобувача складається з двадцяти п'яти завдань, кожне з яких оцінюється одним балом. Максимальна сума балів, яку може набрати здобувач, складає 25.

Оцінювання здійснюється за чотирибальною шкалою.

Відповідність набраних балів за тестове завдання оцінці, що виставляється здобувачеві, подана у наведеній нижче таблиці.

Сума балів за тестове завдання	1–13	14–16	17–22	23–25
Оцінка	2	3	4	5

Тестування здобувач проходить в он-лайн режимі у модульному середовищі для навчання MOODLE. У системі здобувач має можливість контролювати час, відведений на тестування, тобто йде зворотний відлік відведеного часу в залежності від кількості тестових завдань у відповідному тестовому контролі. На тестування відводиться 25 хвилин.

За негативної оцінки тестування, здобувач має перездати тест в установленому порядку, але обов'язково до терміну наступного контролю.

Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС наведені у таблиці.

Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інституційна інтервальна шкала балів	Вітчизняна оцінка, критерії	
A	4,75–5,00	зараховано	Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навичок
B	4,25–4,74		Добре – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками
C	3,75–4,24		Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками

D	3,25–3,74	незараховано	Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією
E	3,00–3,24		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00–2,99		Незадовільно – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00–1,99		Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни

Залік виставляється при отриманні здобувачем з дисципліни від 3,00 до 5,00 балів. При цьому за вітчизняною шкалою ставиться «зараховано», а за шкалою ЄКТС – позначення оцінки літерою, що відповідає набраній кількості балів відповідно до таблиці Співвідношення.

6. ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

1. Сутність підприємництва.
2. Суб'єкти підприємницької діяльності.
3. Основні типи підприємницької діяльності.
4. Правові форми підприємницької діяльності.
5. Функції ринку.
6. Прогноз збуту.
7. Взаємозв'язок інноваційної та маркетингової діяльності.
8. Вимоги при оцінці інноваційних проектів.
9. Проблеми оцінки інноваційних проектів.
10. Поняття підприємництва.
11. Роль і місце підприємництва в сучасному суспільстві.
12. Підприємництво і його функції.
13. Основні умови та фактори, що впливають на розвиток підприємництва.
14. Основні способи організації власного бізнесу.
15. Обмеження підприємництва.
16. Припинення діяльності підприємництва.
17. Види підприємницької діяльності.
18. Сутність та особливості підприємницької діяльності.
19. Переваги та недоліки видів підприємницької діяльності.
20. Свобода вибору виду підприємницької діяльності.
21. Підприємницька ідея.
22. Організація суспільного виробництва та його структура.
23. Організація підприємства.
24. Індивідуальна форма, сфери використання, переваги та недоліки.
25. Товариство з обмеженою відповідальністю.
26. Різновиди акціонерних компаній.
27. Складні форми підприємницьких утворень.
28. Засновницькі документи та їх підготування

7. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Навчальний процес з дисципліни «Основи підприємництва» забезпечений необхідними навчально-методичними матеріалами.

Зокрема, усі необхідні матеріали (лекційні матеріали, завдання до практичних занять, завдання для самостійної роботи, методичні вказівки для виконання завдань) для здобувачів денної і заочної форм навчання викладені в модульному середовищі для навчання:

Сачинська Л.В. Основи підприємництва. Модульне середовище для навчання. URL: <https://msn.khnu.km.ua>

Також підготовлено необхідні роздаткові матеріали (задачі до розв'язання на практичних

заняттях, опис ситуацій до обговорення), які видаються здобувачам на заняттях.

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Апопій В.В. Основи підприємництва. Навчальний посібник / В.В.Апопій, С.А.Серета, Н.О.Шутовська. – К.: Новий світ-2000, 2021. – 324 с.
2. Валінкевич Н.В. Основи підприємництва: Підручник / [Біляк Т.О., Бірюченко С.Ю., Бужимська К.О., та ін.]; під заг. ред. Н.В. Валінкевич. – Житомир : ЖДТУ, 2019. – 492 с.
3. Панченко С.В. Підприємництво : підручник / С. В. Панченко, В. Л. Дикань, О. В. Шраменко [та ін.]. – Харків : УкрДУЗТ, 2018. –241 с.
4. Педько А.Б. Основи підприємництва і бізнес-культури : навч. пос. / А.Б. Педько. – К.: «Центр навчальної літератури», 2019. – 168 с.

Додаткова

5. Конституція України.
6. Закон України «Про підприємництво».
7. Закон України «Про власність»
8. Закон України «Про підприємства в Україні»
9. Закон України «Про господарські товариства».
10. Положення про державну реєстрацію суб'єктів підприємницької діяльності.
11. Данилейко О., Захарченко І., Ковалко К. Власна справа: Метод. посіб. для тренерів. К.: Юніверс, 2017. 144 с.
12. Михасюк І., Мельник А., Крупка М., Залога З. Державне регулювання економіки / За ред. І. Р. Михасюка. К.: Аті- ка; Ельга-Н, 2017. 592 с.
13. Економіка і підприємництво: стан та перспективи: Зб. наук. пр. К.: Вид-во КНТЕУ, 2015. 324 с

Інформаційні ресурси

14. Модульне середовище для навчання. URL: <https://msn.khnu.km.ua>
15. Електронна бібліотека університету. URL: http://lib.khnu.km.ua/asp/php_f/p1age_lib.php
16. Репозитарій ХНУ. [Електронний ресурс]. Доступ до ресурсу: <http://elar.khnu.km.ua>

ОСНОВИ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Тип дисципліни	Обов'язкова
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Мова викладання	Українська
Семестр	Перший
Кредити встановлених кредитів ЄКТС	5,0
Форми навчання, для яких викладається дисципліна	Денна/заочна

Результати навчання. Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: *вміло використовувати* понятійно-категорійний апарат підприємництва; *виділяти* значення та особливості підприємництва в економіках розвинутих країн світу; *визначати* перелік та користуватися нормативними документами, що регулюють підприємницьку діяльність в Україні; *оцінювати* вплив зовнішніх факторів на здійснення господарської діяльності суб'єктами підприємництва; *обґрунтовувати* вибір найбільш привабливих напрямів діяльності з різних видів підприємництва; *вміти застосовувати* інноваційні підходи в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності; *оцінювати* рівень ризикованості заснування підприємницької справи та визначати напрямки зниження ризику нового бізнесу; *обирати* оптимальну стратегію коопераційних зв'язків для розвитку власного бізнесу; *застосовувати* етичні норми поведінки підприємця в умовах конкурентного середовища, *вміти* працювати в команді, мати навички міжособистісної взаємодії, які дозволяють досягати професійних цілей; *демонструвати* здатність діяти соціально відповідально на основі етичних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства; знати нормативно-правове забезпечення діяльності підприємницьких структур і застосовувати його на практиці; *показувати* навички цілеспрямованої послідовної роботи щодо економічних відносин як у середині підприємства так і між різними представниками інституційних секторів економіки, розроблення документації, яка необхідна для створення та розвитку об'єктів та процесів підприємницької діяльності; здатність до мобілізації наявного капіталу, або пошуку нових матеріальних, трудових, фінансових та інформаційних ресурсів.

Зміст навчальної дисципліни. Виникнення, розвиток та сутність підприємництва. Правові засади здійснення підприємницької діяльності в Україні. Підприємництво як основна організаційна структура підприємницької діяльності. Форми партнерських зв'язків та договірні відносини в бізнесі. Механізм створення власної справи. Трудові відносини та підприємництво. Податкове право та оподаткування підприємницької діяльності. Фінансове забезпечення підприємницької діяльності. Планування підприємницької діяльності. Маркетинг в підприємницькій діяльності. Підприємницький ризик та управління ним. Етика і культура підприємницької діяльності.

Пререквізити –Правознавство (в.т.ч. господарське право).

Кореквізити – Інституціональні та правові основи створення нового підприємства

Запланована навчальна діяльність: лекції – 34 год., практичні заняття – 17 год., самостійна робота – 99год., разом – 150 год.

Форми (методи) навчання: словесні (розповідь, бесіда, пояснення з використанням методів проблемного навчання і візуалізації), практичні (рішення задач, розгляд ситуацій, дискусія), наочні методи (слайди).

Форми оцінювання результатів навчання: усне опитування, письмове опитування (тестування), розв'язок задач, презентація результатів виконання індивідуального завдання, контрольна робота.

Вид семестрового контролю: іспит.

Навчальні ресурси:

1. Апопій В.В. Основи підприємництва. Навчальний посібник / В.В.Апопій, С.А.Середа, Н.О.Шутовська. – К.: Новий світ-2000, 2021. – 324 с.
2. Валінкевич Н.В. Основи підприємництва: Підручник / [Біляк Т.О., Бірюченко С.Ю., Бужимська К.О., та ін.]; під заг. ред. Н.В. Валінкевич. – Житомир : ЖДТУ, 2019. – 492 с.
3. Панченко С.В. Підприємництво : підручник / С. В. Панченко, В. Л. Дикань, О. В. Шраменко [та ін.]. – Харків : УкрДУЗТ, 2018. –241 с.
4. Модульне середовище для навчання MOODLE. Доступ до ресурсу: <https://msn.khnu.km.ua>.
5. Модуль для дистанційного навчання. Доступ до ресурсу: http://dn.khnu.km.ua/dn/k_list.aspx?bk=M.
6. Електронна бібліотека університету. Доступ до ресурсу: http://lib.khnu.km.ua/asp/php_f/p1page_lib.php.

Викладач: кандидат економічних наук, доцент Сачинська Л.В.